

سنجش حقوق بشر اومانیستی و تطبیق آن با منابع اسلامی

فاطمه باستانی^۱، میلاد رضائی^۲

^۱ گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران

^۲ کارشناس ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران

چکیده

حقوق بشر اومانیستی غرب بر مبنای نظریه ای خاص مبتنی است که می‌توان به خردباوری، فردگرایی، حقوق طبیعی و تکیه بر قراردادهای اجتماعی اشاره کرد. مبانی کلامی دخیل در نظام حقوقی اسلام در ارتباط با حقوق بشر پرداخته و بیان می‌دارد: در سنت اسلامی، حق بر اساس منابع و متون دینی تعریف می‌گردد. بر همین اساس از مفهوم غربی آن (right) ممتاز می‌شود. بر اساس دیدگاه اسلام، انسان بر حسب فطرت الهی، خدامحور است و از این رو هم دارای حقوق فطری و هم دارای مسئولیت‌های فطری است و از طرف دیگر عقل انسانی و خرد وی به گونه‌ای نیست که در تشخیص ابعاد مختلف روحی خویش خودکفا باشد. در چهارچوب بینش اسلامی است که حیثیت ذاتی انسان مفهوم واقعی خود را پیدا می‌کند و حقوق طبیعی معنا می‌یابد، انسان با کمک نیروی اندیشه‌ی خود می‌تواند حقوق بنیادی خویش را از مجموع گزاره‌های دینی به دست آورد. بر این اساس می‌توان فهمید که خاستگاه حقوق انسان همان فطرت، نیازها و استعدادهای فطری وی می‌باشد که یکی از ناسازگاری‌های عمده بین مبانی اسلام و دیدگاه مدرن در زمینه ی فردگرایی است. هدف از نگارش این پژوهش تطبیق مبانی دینی اسلام با مواد اعلامیه حقوق بشر و همچنین اثبات برتری تعالیم اسلامی در این زمینه است. در این خصوص انسان‌مداری که یکی از پدیده‌های مهم دوران مدرن بوده به‌عنوان مکتب فکری زیربنای حقوق بشر غرب تشریح و ارتباط آن با اصول اسناد حقوق بشر تعیین می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: حقوق بشر، اومانیسم، حقوق طبیعی، هستی‌شناختی، بینش اسلامی